

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 24 maj 2018
(OR. en)

9246/18
ADD 1

**Interinstitutionellt ärende:
2018/0127 (NLE)**

**EDUC 201
JEUN 66
SOC 299**

FÖRSLAG

från:	Jordi AYET PUIGARNAU, direktör, för Europeiska kommissionens generalsekreterare
inkom den:	22 maj 2018
till:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generalsekreterare för Europeiska unionens råd
Komm. dok. nr:	COM(2018) 271 bilaga
Ärende:	BILAGA till RÅDETS REKOMMENDATION om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet

För delegationerna bifogas dokument – COM(2018) 271 bilaga.

Bilaga: COM(2018) 271 bilaga

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 22.5.2018
COM(2018) 271 final

ANNEX

BILAGA

till

RÅDETS REKOMMENDATION

om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet

{SWD(2018) 173 final}

BILAGA
KVALITETSRAM FÖR
FÖRSKOLEVERKSAMHET OCH BARNOMSORG

Barn har rätt till förskola och barnomsorg till överkomligt pris och av god kvalitet¹.

Den europeiska pelaren för sociala rättigheter

Lärande och utbildning tar sin början vid födseln och de första levnadsåren är de som är mest formande i barns liv, när grunden läggs för deras livslånga utveckling. Denna kvalitetsram innehåller huvudprinciper och ett europeiskt synsätt på förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet, som grundas på god praxis i EU:s medlemsstater och den senaste forskningen. Den innehåller tio uttalanden om kvalitet med utgångspunkt i fem bredare aspekter på kvalitet: tillgång, personal, läroplan, tillsyn och utvärdering samt styrning och finansiering. I de tio uttalandena om kvalitet beskrivs huvuddragen i verksamheter av hög kvalitet såsom de identifierats i praktiken. Kvalitetsramen är ett styrningsverktyg som ska ge riktlinjer för utveckling och upprätthållande av nationella, regionala eller lokala system för förskoleverksamhet och barnomsorg. För att möjliggöra självutvärdering och reflektion finns det en förteckning över indikatorer som kan användas på nationell, regional eller lokal nivå .

Kvalitetsramens huvudsakliga mål är förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet för alla barn och följande principer har varit vägledande vid utarbetandet:

- Det är mycket viktigt med verksamheter av hög kvalitet för att främja barns utveckling och lärande och, på lång sikt, stärka deras möjligheter till utbildning.
- Föräldrarnas medverkan som partner i sådana verksamheter är central – familjen är den allra viktigaste platsen för barnen, där de växer och utvecklas, och föräldrar (och vårdnadshavare) är ansvariga för varje barns välbefinnande, hälsa och utveckling.
- Förskoleverksamhet och barnomsorg måste ha barnet i centrum, barnen ska involveras aktivt och komma till tals.

¹ https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_sv

EU:S KVALITETSRAM FÖR FÖRSKOLEVERKSAMHET OCH BARNOMSORG

TILLGÅNG till förskoleverksamhet och barnomsorg av god kvalitet **för alla barn** bidrar till en sund utveckling och en lyckad skolgång, och bidrar till att begränsa social ojämlikhet samt minskar kompetensklyftorna mellan barn med olika socioekonomisk bakgrund. Det är också väsentligt med en rättvis tillgång för att säkerställa flexibilitet för föräldrar, i synnerhet kvinnor, att (åter)integreras på arbetsmarknaden.

Uttalanden om kvalitet:

1. Ett utbud som är tillgängligt och ekonomiskt överkomligt för alla familjer och deras barn.

En allmän lagstadgad rätt till förskoleverksamhet och barnomsorg utgör en stabil grund för att nå alla barn. Befolkningsuppgifter och undersökningar riktade till föräldrar om efterfrågan på platser i förskoleverksamhet och barnomsorg kan utgöra en grund för uppskattningen av framtida behov och kapacitetsanpassning.

Genom tillhandahållandet av verksamhet kan man försöka komma till rätta med hinder för familjers och barns deltagande. Här kan också ingå en anpassning av de avgifter som begärs för förskoleverksamhet och barnomsorg så att verksamheten kan bli tillgänglig även för hushåll med låg inkomst. Det finns också belägg för att flexibla öppettider och andra arrangemang kan göra det möjligt att delta för framför allt barn till förvärvsarbetande mödrar och barn från minoritetsgrupper eller mindre gynnade grupper.

Ett utbud som är jämnt fördelat över stads- och landsbygdsområden, välbeställda och fattiga områden och regioner kan ge bättre tillgång för mindre gynnade samhällsgrupper. Tillgång till verksamheter av hög kvalitet till överkomligt pris i områden med fattiga familjer och etniska minoriteter eller familjer med invandrabakgrund rapporteras ha störst effekt när det gäller att främja rättvisa och social inkludering.

2. Ett utbud som uppmuntrar till delaktighet, stärker social inkludering och främjar mångfald.

De miljöer där förskoleverksamhet och barnomsorg bedrivs kan aktivt uppmuntra till delaktighet genom att involvera föräldrar, familjer och vårdare i beslutsfattandet (t.ex. i föräldraråd). Med riktade initiativ till familjer, särskilt till kvinnor och familjer med sämre förutsättningar, familjer från minoritetsgrupper eller med invandrabakgrund ger man dessa möjlighet att uttrycka sina behov, och verksamheterna kan ta hänsyn till dessa behov vid utformningen av utbudet efter efterfrågan i lokalsamhällena.

Rekrytering av personal från marginaliserade grupper, grupper med invandrabakgrund eller minoritetsgrupper kan uppmuntras, eftersom det har visat sig vara en fördel om personalsammansättningen i förskoleverksamhet och barnomsorg återspeglar mångfalden i lokalsamhället.

Genom att skapa en välkomnande miljö för barn där deras språk och bakgrund hemifrån värdesätts bidrar man till att utveckla deras känsla av tillhörighet. Lämplig fortbildning förbereder också personalen för att välkomna och stödja tvåspråkiga barn.

Inom förskoleverksamhet och barnomsorg kan man utarbeta goda rutiner för att tillsammans med familjerna skapa en smidig övergång från hemmiljön till förskolan/barnomsorgen och främja en hög nivå av föräldradeltagande genom särskilda initiativ.

STAFF är den allra viktigaste faktorn för barnens välbefinnande, lärande och utvecklingsresultat. Personalens arbetsvillkor och yrkesmässiga utveckling ses därför som väsentliga kvalitetsaspekter.

Uttalanden om kvalitet:

3. Högkvalificerad personal med en grundutbildning och fortbildning som innebär att de kan fullgöra sin yrkesroll.

Inom effektiva system för förskoleverksamhet och barnomsorg överväger man att höja personalens yrkesstatus, något som är allmänt känt som en viktig kvalitetsfaktor, genom att höja kvalifikationsnivåerna, erbjuda flexibla karriärutvecklingsmöjligheter och alternativa spår för barnskötare. Detta kan stödjas genom att man eftersträvar en personalstyrka med pedagoger som består av yrkesutövare med fullständiga yrkeskvalifikationer och som är specialiserade inom förskolan på ISCED-nivå 6, utöver barnskötarpersonal.

Moderna grundutbildningsprogram utformas tillsammans med yrkesutövare och innehåller en god avvägning mellan teori och praktik. Det är också en tillgång om utbildningsprogrammen på ett bättre sätt förbereder personalen för att arbeta i grupp och för att förstärka reflektionsförmågan. Sådana program kan med fördel innehålla utbildning för arbete med grupper med språklig och kulturell mångfald, från familjer från minoritetsgrupper, med invandrabakgrund och låginkomstfamiljer.

Personal som är rustad att följa de yngre barnens utvecklingsbehov och kan upptäcka potentiella utvecklingsproblem kan på ett mer aktivt sätt stödja barnens utveckling. Regelbundna, specialanpassade fortbildningsmöjligheter gagnar all personal, även barnskötare och annan personal.

När det gäller de nödvändiga inslagen av kunskaper i barnpsykologi och barns utveckling bör även ingå en tillämpad modul om skydd för barn, och mer allmänt om barnets rättigheter.

4. Stödjande arbetsförhållanden, bland annat ett professionellt ledarskap som skapar möjligheter till observation, reflektion, planering, lagarbete och samarbete med föräldrar.

System med förskoleverksamhet och barnomsorg som strävar mot förbättrade arbetsvillkor, däribland mer adekvata lönenivåer, kan leda till att arbete inom förskolan blir ett mer attraktivt alternativ för högkvalificerade som vill göra yrkeskarriär.

Personaltäthet och barngruppers storlek bör utformas på ett lämpligt sätt för åldrarna i barngruppen och dess sammansättning, eftersom yngre barn kräver mer omsorg.

Professionella lärgemenskaper, i den mån de förekommer inom och i samverkan mellan olika miljöer, har visat sig ge positiva effekter genom att tid och utrymme avsätts för personalens arbetsmetoder och gemensamt arbete.

Nyrekryterad personal kan få hjälp att snabbt komma in i arbetet och följa yrkesreglerna genom att de erbjuds handledning och stöd under introduktionen.

LÄROPLANEN är ett kraftfullt verktyg för att förbättra barnens välbefinnande, utveckling och erfarenheter från undervisningen. Med en bred pedagogisk ram kan principer fastställas för stödjandet av barns utveckling genom undervisningsmetoder och omsorgsrutiner som svarar mot barnens intressen, behov och möjligheter.

Uttalanden om kvalitet:

5. **En läroplan som bygger på pedagogiska mål, värderingar och förhållningssätt som gör det möjligt för barn att nå sin fulla potential genom att man arbetar med deras sociala, emotionella, kognitiva och fysiska utveckling och deras välbefinnande.**

Genom pedagogiska strategier med barnet i centrum kan man på ett bättre sätt stödja barnens allmänna utveckling, understödja deras strategier för lärande och främja deras kognitiva och icke-kognitiva utveckling genom att mer systematiskt bygga på empiriskt lärande, lek och social interaktion.

Det finns starka belägg för att en tydlig läroplan är en tillgång eftersom den kan ge en enhetlig ram för omsorg, utbildning och socialisering som integrerade delar i förskoleverksamhet och barnomsorg. En sådan ram bör definiera åldersspecifika mål för lärandet samtidigt som pedagogerna kan anpassa sina metoder till barnens individuella behov, och den kan ge riktlinjer för en mycket god inlärningsmiljö. Där bör också hänsyn tas till tillgången till böcker och annat tryckt material för att bidra till att utveckla barnens läs- och skrivkunighet.

En effektiv läroplan bidrar till integrationen av migranter genom att främja mångfald, jämställdhet och språklig medvetenhet. Den kan främja utvecklingen av både modersmålet och utbildningsspråket.

6. **En läroplan som fordrar att personalen samarbetar med barnen, kollegor och föräldrar och att de reflekterar över sina egna metoder.**

En läroplan kan bidra till att föräldrar, berörda parter och personal involveras mera och till att säkerställa att barnens behov, intressen och möjligheter tillvaratas bättre.

I en läroplan kan uppgifter och rutiner fastställas för personalens regelbundna samarbete med såväl föräldrar som kollegor i andra verksamheter som arbetar med barn (t.ex. hälso- och sjukvård, socialvård och annan utbildningsverksamhet).

När så är möjligt kan läroplanen ge vägledning för personal i förskoleverksamhet och barnomsorg när det gäller kontakter med skolpersonal om barnens övergång till grundskolan och/eller förskolan.

TILLSYN OCH UTVÄRDERING gör det möjligt att bibehålla kvaliteten. Rutiner för tillsyn och utvärdering som lyfter fram starka och svaga sidor kan vara viktiga inslag i kvalitetsarbetet i förskoleverksamhet och barnomsorg. De kan ge stöd till berörda parter och beslutsfattare vid initiativ för att möta behoven hos barn, föräldrar och lokalsamhällen.

Uttalanden om kvalitet:

7. **Tillsyn och utvärdering ger information på relevant lokal, regional och/eller nationell nivå till stöd för fortsatta kvalitetsförbättringar inom politiken och verksamheterna.**

Transparent information om verksamheten och personalen eller om genomförandet av läroplanen på lämplig nivå – nationell, regional och lokal – kan bidra till att höja kvaliteten.

Utvärderingen av politiken kan underlättas av regelbunden återkoppling, som också kan möjliggöra analyser av användningen av offentliga medel och av vad som är effektivt och i vilket sammanhang.

Att chefer inom förskola och barnomsorg vid lämplig tidpunkt samlar in data är värdefullt för att identifiera personalens utbildningsbehov och fatta rätt beslut om hur man bäst förbättrar verksamhetens kvalitet.

8. Tillsyn och utvärdering till barnets bästa

För att skydda barnets rättigheter bör en stabil politik för skydd av barn integreras i system för förskoleverksamhet och barnomsorg för att bidra till att skydda barn från alla former av våld. Politiken för skydd av barn bör omfatta fyra breda områden: (1) policy, (2) människor, (3) rutiner och (4) ansvarighet. Mer information om dessa områden finns i publikationen *Child safeguarding standards and how to implement them* (Normer om skydd för barn och genomförande av dem) som getts ut av organisationen Keeping Children Safe².

Tillsyns- och utvärderingsrutiner kan främja ett aktivt engagemang och samarbete hos alla berörda parter. Alla som sysslar med kvalitetsutveckling kan bidra till – och dra nytta av – tillsyns- och utvärderingsrutiner.

De belägg som finns tyder på att en mix av tillsynsmetoder (t.ex. observation, dokumentation, beskrivande utvärdering av barnets färdigheter) kan ge värdefull information och redovisa barns erfarenheter och utveckling, och även bidra till en smidig övergång till grundskolan.

Verktyg för tillsyn och utvärderingsförfaranden som bygger på deltagande kan inrättas för att göra det möjligt för barnen att bli hörda och för att tydligt uttrycka sig om lärande och socialisering inom verksamheten.

STYRNING OCH FINANSIERING är grundläggande för att förskoleverksamhet och barnomsorg ska kunna fullgöra sin uppgift för barnets personliga utveckling, och för att minska klyftorna i utbildningsresultat och främja social sammanhållning. Styrningen måste vara en del i ett heltäckande system med en enhetlig politik där förskoleverksamhet och barnomsorg kopplas samman med andra verksamheter för yngre barns och deras familjers välfärd.

Uttalanden om kvalitet:

9. Berörda aktörer bör ha en tydlig samsyn om vilka uppgifter och ansvarsområden de har och veta att de förutsätts samarbeta med partnerorganisationer.

Förskoleverksamhet och barnomsorg bör helst ha ett nära samarbete med alla verksamheter som arbetar för barn, inklusive hälsovård, sociala tjänster, skolor och lokala aktörer. Sådan samverkan mellan olika organ har visat sig vara mer effektiv om den styrs genom en enhetlig politisk ram som på ett proaktivt sätt kan främja samarbete och långsiktiga investeringar i lokalsamhällen.

Deltagande av berörda aktörer har visat sig vara ytterst viktigt vid utformningen och genomförandet av förskoleverksamhet och barnomsorg.

Ansaret för alla bestämmelser om förskoleverksamhet och barnomsorg samt för finansieringen bör ligga hos samma enhet.

10. Lagar och andra författningar och/eller finansiering är till stöd för en utveckling i riktning mot en allmän rätt till offentligt subventionerad eller finansierad förskoleverksamhet och barnomsorg, och framstegen rapporteras regelbundet till alla berörda aktörer.

Högre kvalitet på den verksamhet som erbjuds för alla barn skulle bättre kunna uppnås genom att en lagstadgad allmän rätt byggs upp successivt. Det kan vara lämpligt att utvärdera huruvida marknadsbaserad förskoleverksamhet och barnomsorg skapar ojämlik tillgång eller

² http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/rights_child/standards_child_protection_kcsc_en.pdf

lägre kvalitet för barn med sämre förutsättningar och, om så behövs, planera för korrigerande åtgärder.

Det är tydligt att det finns ett värde av en nära koppling till arbetsmarknadspolitik, hälso- och sjukvårdspolitik samt socialpolitik eftersom det kan främja en effektivare omfördelning av resurser genom att extra medel riktas till grupper och områden med sämre förutsättningar.

